

FUTURA GELUWE – BUITENGEWOON BASISONDERWIJS

Aandacht voor emotieregulatie en sociale vaardigheden als basis voor klasmanagement.
Werken met planners brengt rust en maakt differentiatie mogelijk.

SCHOOLCONTEXT

- Buitengewoon basisonderwijs type basisaanbod, type 2, type 3 en type 9
- Beleidsteam: directeur, pedagogisch beleidsmedewerker/aanvangsbegeleider, orthopedagogen
- Personeelsteam: 120 (buspersoneel, keukenpersoneel, kinesisten, logopedisten, orthopedagogen, psychologen, leerkrachten)
- Aantal leerlingen: 250

INHOUD

Samenvatting.....	1
Wat is de aanleiding?	2
Leerlingen toonden tijdens covid-19 pandemie dat ze zelfstandig konden werken	2
Op zoek naar een methode voor emotieregulatie bij type 3 en type 9 leerlingen.....	3
Nood aan rust bij aankomst en vertrek op school.....	3
Waar wil de school op inzetten?.....	4
Planners bevorderen zelfstandig werk en brengen rust in de klas	4
Lessen weerbaarheid via Arktos voor de werking type 3 en yoga voor de werking type 9	5
Draaiboeken om structuur en voorspelbaarheid te garanderen	5
Sterk teamwerk en duidelijke procedures bij moeilijk gedrag	6
Wat doet de school concreet?	7
Planners: zelfstandig werken met ruimte voor differentiatie	7
Lessen rond emotieregulatie en weerbaarheid.....	10
Emotiepaspoorten, gevoelens thermometers en yoga voor type 9 leerlingen	11
Zachte landing, rustig vertrek en kringmoment	12
Time-out en herstel	15
Tips van de school.....	16

SAMENVATTING

De Futura basisschool in Geluwe is een school voor buitengewoon basisonderwijs. Op deze school zitten leerlingen met leerproblemen (type basisaanbod), een verstandelijke beperking (type 2), emotionele en/of gedragsproblemen (type 3) of autisme (type 9). Omdat deze doelgroep het op vlak van gedrag of sociale vaardigheden soms moeilijker heeft, heeft de school al een lange weg afgelegd in het uitwerken van een beleid rond emotieregulatie en sociale vaardigheden, en het bieden van structuur en rust. Zo

beginnen de leerlingen elke dag met een zachte landing en een kringgesprek (proactieve cirkel). De school werkt daarnaast met emotiepaspoorten, gevoelsmeters, lessen over weerbaarheid (Arktos) voor leerlingen type 3 en yogalessen voor leerlingen type 9. Sinds drie jaar wordt er op de school ook gewerkt met 'planners', waarbij leerlingen zelfstandig werken aan hun individuele dag- of weekplanning. Hun planner geeft aan welke taken ze alleen kunnen en moeten maken (groene taken), welke taken ze alleen kunnen maken, maar waarbij ze wel hulp mogen vragen (gele taken) en welke taken ze pas mogen starten na een instructie van de leerkracht (rode taken). De planners brengen rust in de klas en werken voor veel leerlingen motiverend. Bovendien kan de leerkracht ook individuele instructie en ondersteuning geven waar nodig. Dat bevordert de taakgerichtheid van leerlingen en dus ook klasmanagement. Tot slot heeft de school gestructureerde procedures voor het omgaan met ongewenst gedrag waarbij teamwerk vereist is. Leerkrachten doen daarbij beroep op elkaar (bv. een leerling die onrustig gedrag vertoont tijdelijk laten meevolgen in een andere klasgroep) en wanneer dat niet volstaat, kan de leerling in time-out op de gang. Indien nodig roept de leerkracht een collega orthopedagoog of psycholoog op die de leerling meeneemt om samen een herstelgesprek voor te bereiden. Met proactieve cirkels en herstelgesprekken is dus ook herstelgericht werken een vaste waarde in Futura Geluwe.

Wat is de aanleiding?

Futura Geluwe implementeerde de laatste jaren enkele nieuwe praktijken omtrent (1) zelfstandig werken, (2) emotieregulatie en (3) rust bij aankomst en vertrek op school. Deze hadden elk hun eigen aanleiding.

Leerlingen toonden tijdens covid-19 pandemie dat ze zelfstandig konden werken

In de schooljaren voor 2020 lag de focus voornamelijk op klassikale instructie en klassikaal lesgeven. Wanneer de leerlingen na de klassikale instructie zelfstandig oefeningen moest maken, stonden er vaak lange wachtrijen aan de bureau van de leerkracht om hulp te vragen bij de oefeningen. Dit zorgde voor verloren lestijd, maar ook voor moeilijk klasmanagement omwille van conflicten in de wachtrij. Leerkrachten van de type 3 werking voelden wel de nood om leerlingen zelfstandiger te leren werken, zoals de collega's van type 9 al deden, maar twijfelden sterk of hun leerlingen dit wel zouden kunnen. In 2020, tijdens het afstandsonderwijs door de covid-19 pandemie moesten de leerlingen echter grotendeels zelfstandig aan de slag. Om de leerlingen te begeleiden, werden planners (individuele dag- en weekplanningen) voor de leerlingen opgesteld. Veel leerkrachten waren dan ook verrast over het succes van het zelfstandig werken met deze planners. Sinds schooljaar 2020-2021 werden de planners stap voor stap geïntegreerd in de hele school.

"In corona waren we verplicht om te gaan plannen en te kijken: 'hoe kunnen ze individueel gaan studeren?'. En toen merkten leerkrachten op dat dat wonderwel bij heel wat van onze leerlingen goed lukte. Dat ze zelfs soms meer vooruitgang maakten dan in de klas. Zeker bij type 3, omdat alle ruis rond hen weg was. Terwijl wij vroeger dachten dat dat nooit ging lukken. Maar eigenlijk zagen we het omgekeerde." (directeur)

De leerlingen in de basisschool buitengewoon Futura hebben elk een individueel handelingsplan¹. Die nood aan differentiatie was een uitdaging voor het klasmanagement van leerkrachten. Door de

¹ In het buitengewoon onderwijs (BuO) staan de specifieke opvoedings- en onderwijsbehoeften van de individuele leerling centraal. Daarom doorlopen kinderen en jongeren in het BuO geen

individuele handelingsplannen steeds beter te integreren in de dagplanning, wordt differentiatie mogelijk gemaakt.

“Bij ons hebben alle kinderen een individueel handelingsplan. In het begin was het moeilijk om daar iets functioneels van te maken: Hoe ga je ervoor zorgen dat differentiëren in functie van die individuele handelingsplannen er echt in zit? En dat heeft ook gemaakt dat die planners echt een moetje zijn geworden. De pedagogisch begeleider [aanvangsbegeleider] die met alle leerkrachten individuele gespreksmomenten heeft, merkte dat als het over klasmanagement ging, het bij leerkrachten vaak ging over plannen en over tijd maken voor differentiatie.”
(directeur)

Op zoek naar een methode voor emotieregulatie bij type 3 en type 9 leerlingen

In schooljaar 2014-2015 nam de school deel aan het Bounce project² rond radicalisering. Hiervoor kwam Arktos vormingen geven op school, wat heel leerrijk was voor de leerlingen, maar ook voor de leerkrachten. De school werkte daarvoor al rond emotieregulatie en sociale vaardigheden, maar stelde vast dat de leerlingen de leerinhouden niet toepasten buiten de lessen. Leerkrachten ervoeren dat die transfer er wel was door de actieve methode van Arktos. Daarom volgden alle leerkrachten de opleiding van Arktos.

Alhoewel de spelvormen werkten voor alle leerlingen, merkten leerkrachten dat de beeldende taal en metaforen, uit de actieve methode van Arktos, voor de leerlingen van type 9 te moeilijk waren. Een leerkracht van het type 9 team met ervaring in yoga, kwam met het idee om deze leerlingen yogalessen aan te bieden. In de plaats van emotieregulatie te bevorderen met behulp van taal en beeldspraak zoals in de Arktos methode, kan yoga gebruikt worden om fysiek emoties te leren aanvoelen en reguleren. Sinds schooljaar 2020-2021 werden yogalessen geïmplementeerd voor deze doelgroep.

Nood aan rust bij aankomst en vertrek op school

De meeste leerlingen komen 's morgens aan met de bus. Aangezien er gelijktijdig elf volle bussen aankomen op school, zorgt dit voor chaos op de speelplaats en onrust bij de leerlingen. De conflicten en spanningen die daarmee gepaard gingen, zorgden voor moeilijk klasmanagement bij het begin van de dag. Ook aan het einde van de schooldag vond dit probleem plaats. Bijvoorbeeld wanneer leerlingen het laatste lesuur bij een incident betrokken waren en nadien samen op de bus moesten, was er onrust op de bus.

In schooljaar 2021-2022 startte de school daarom aan het begin van de schooldag met de zachte landing. Leerlingen werden in kleine groepjes opgevangen in de klas, in plaats van gezamenlijk op de speelplaats. Naast de zachte landing werd ook geïnvesteerd in routines om leerlingen op een rustige manier na de schooluren te laten vertrekken.

gemeenschappelijk leerprogramma, maar een 'eigen' curriculum dat aangepast is aan hun specifieke noden en mogelijkheden. Het adequaat afstemmen van het opvoedings- en onderwijsaanbod op de mogelijkheden van de leerling gebeurt via het handelingsplan.

² BOUNCE is een preventief programma dat werd ontwikkeld om gewelddadige radicalisering in een vroeg stadium te voorkomen. Het helpt de veerkracht van (kwetsbare) jongeren ten aanzien van radicale invloeden te versterken en maakt hun sociale omgeving bewust.

Waar wil de school op inzetten?

Planners bevorderen zelfstandig werk en brengen rust in de klas

Op de school is er een pedagogische raad. Deze vergadert twee keer per jaar. Hierop kunnen leerkrachten thema's aanhalen die hen bezighouden. Differentiatie kwam vaak als thema naar boven, omdat dit het klasmanagement complexer maakt. Na de positieve ervaring met planners tijdens het afstandsonderwijs zag het team mogelijkheden om, door het werken met planners, differentiatie mogelijk te maken en zo rust te brengen in klasmanagement.

Enkele leerkrachten uit de anti-werking werkten al met planners, planborden of andere varianten. Het was daarom een logische keuze om bij deze groep te starten. Alle leerkrachten van type 9 werden aangemoedigd om de planners uit te proberen in hun klas. Ze werden daarin ondersteund door hun collega's en door de pedagogisch beleidsmedewerker, door middel van verschillende digitale sjablonen die de leerkrachten naar hun hand konden zetten. Sinds schooljaar 2022-2023 worden ook de leerkrachten type 3 gestimuleerd en begeleid om met planners te werken.

"Meestal worden ideeën eerst uitgeprobeerd in kleine groepen, bv. bij één team (één werking). Daarna laten we hen daarover vertellen op de personeelsvergadering en evalueren we dat. En als we daar enthousiast over zijn, dan vragen we één iemand per andere werking om dat ook eens uit te proberen. En pas daarna verspreiden we het in heel de school als het positief is." (directeur)

"En we hebben enkele voorbeelden doorgestuurd gekregen van de pedagogisch begeleider³. Zij heeft gezegd: hier zijn voorbeelden, maak je planner, en als je hulp nodig hebt, kan je bij mij terecht. Wij zijn daar wel in begeleid geweest." (leerkracht)

Omdat de meeste leerkrachten na de proefperiode enthousiast waren over het werken met planners, werd afgesproken om in 2023-2024 de planners in te voeren in de hele school. Leerkrachten hebben de vrijheid om de lay-out te bepalen en welke taken ze in de planner opnemen. Er werden wel schoolbrede afspraken gemaakt over de kleurcodes die op de planner worden gebruikt (zie later).

"Wij hebben maandelijks een personeelsvergadering. En daar komen zo'n dingen wel aan bod. Je zit in de leraarskamer, je babbelt daarover. Degene die er al mee werken, delen een keer op de personeelsvergadering hoe dat loopt. En zo verspreidt zich dat wel. En op een gegeven moment voelen ze het wel aankomen. Als je iets veel herhaalt van 'probeer het een keer', dan proberen ze dat ook wel eens. En daarna komt er een tijd van moeten, maar we ondersteunen hen daar dan wel in. We hadden bijvoorbeeld een kant-en-klaar sjabloon waarmee we zeiden 'Als je zelf nog geen hebt, kan je hiermee aan de slag, je mag het bewerken of je mag het zo gebruiken, maar iedereen krijgt het.'" (directeur)

³ Op deze school noemt men de aanvangsbegeleider ook de 'de pedagogisch begeleider'. Het gaat dus niet om de pedagogisch begeleider van het onderwijsnet, maar wel om iemand die het pedagogisch beleid op de school mee draagt en helpt uitvoeren.

Lessen weerbaarheid via Arktos voor de werking type 3 en yoga voor de werking type 9

In schooljaar 2014-2015 startte de school al met Arktos-lessen. In dat schooljaar volgden verschillende leerkrachten van de werking type 3 de opleiding bij Arktos, de jaren nadien deed de school er alles aan om elk jaar twee leerkrachten deze driedaagse opleiding te laten volgen. Ondertussen hebben alle leerkrachten in de werking type 3 de opleiding gevolgd. Dit zorgt enerzijds voor een duidelijke integratie van Arktos-lessen en denkkaders in het beleid voor deze doelgroep. Anderzijds is deze professionalisering ook belangrijk voor de leerkracht type 3 zelf. Leerkrachten zijn zeer enthousiast over de opleiding, al is het een pittige opleiding die veel zelfreflectie vraagt.

“Dat werken rond weerbaarheid is superbelangrijk bij type 3. En eigenlijk is het ook dat type leerkrachten dat we daar nodig hebben, leerkrachten die weerbaar zijn. En die leerkrachten vinden dat zwaar hoor, die opleiding. Bij sommigen komt dat toch wel echt binnen. Dat is een stukje reflecteren over jezelf. Maar eigenlijk is dat wel heel belangrijk. Dat je als leerkracht weet hoe je in de groep staat, want jij bent wel bepalend voor die groep. Als jij niet goed weet hoe je daar staat of als je altijd de schuld geeft aan de leerlingen als er iets misgaat... Je moet heel goed kunnen reflecteren over ‘hoe sta ik voor de klas en wat heeft nu gemaakt dat die leerling is ontploft?’ (directeur)

In schooljaar 2020-2021 begon de school met yoga, op initiatief van een leerkracht van de werking type 9. Ze hadden immers nog geen passende methode voor emotieregulatie gevonden voor type 9-leerlingen. De focus ligt op het fysiek voelen via yoga. De school bekijkt nog hoe ze hiermee verdergaan qua verankering in het schoolbeleid.

Draaiboeken om structuur en voorspelbaarheid te garanderen

BuBaO Futura hecht erg veel belang aan een gestructureerde schoolwerking. Leerlingen hebben nood aan vaste rituelen in een voorspelbare dagstructuur, dat brengt hen rust. Daarom ligt veel van wat er in de klas gebeurt, schoolbreed vast: de schoolregels, de ochtend- en avondroutines, proactieve cirkels, procedures omtrent ongewenst gedrag (time-out en herstel), enzovoort. Toch heeft elke klas nog zijn eigenheid: beginsituaties van leerlingen, beloningssystemen, specifieke klasregels op basis van de schoolregels, enzovoort. De laatste jaren moesten er door het lerarentekort vaak externe leerkrachten uit het lerarenplatform⁴ een klas overnemen. Daarom besliste de school om een draaiboek per klas te maken (voorbeeld: fig.1).

VERLOOP VAN DE DAG	
Aankomst op school	Kinderen komen tussen 08.30 en 08.40 zelfstandig naar de klas en gaan indien nodig onderweg naar het toilet. Ze hangen hun jas aan de kapstok en zetten hun schoenen onder de kapstok.
Klasafspraken bij binnenkomen in de klas	Leerkracht vult ondertussen maaltijdlijsten en aanwezigheden in (zie hieronder bij 'Administratie') De leerlingen komen de klas binnen en begroeten de juf. Ze zetten hun boekentas aan hun bank en geven hun communicatiemap af aan de juf. Dagelijks kunnen ze kiezen uit een aantal activiteiten (boek lezen, puzzel maken, spel spelen, tekening, kubus,...). Een activiteit die ze zelfstandig of met een klasgenootje kunnen uitvoeren (zachte landing).
Kring	Dagelijks is er een kringmoment voorzien: (Zie bijlage afspraken kring) Na de kring vullen we het takenbord aan. Op vrijdag schuiven de foto's aan het takenbord door en de taken worden op maandag overlopen. Diegene die de kalender moet doen doorstreept de vorige dag zowel op de maand- als op de jaarkalender en zet de juiste datum aan het bord van het dagverloop. We bespreken het dagverloop. Daarna gaan de leerlingen aan de instructietafel zitten. Er volgt een kort instructiemoment. Meestal klassikaal. Dit instructiemoment kan over taken (bv. klassikaal uitleg klok: leerkracht gebruikt klasklok en leerlingen krijgen individuele klokjes, lkr geeft opdrachten volgens niveau of de ll geven opdrachten aan elkaar) Nadien gaan de leerlingen naar hun individuele bank en beginnen ze individueel te werken volgens eigen niveau en planner.
Start lessen	Zie uurrooster

Fig. 1. Draaiboek: voorbeeld.

⁴ Het lerarenplatform geeft werkzekerheid aan startende leerkrachten vanaf 1 september tot het einde van het schooljaar. Het heeft als doel een beter loopbaanperspectief te bieden doordat ze de garantie krijgen dat ze bij een school of scholengemeenschap aan de slag zullen kunnen.

Op die manier kon de duidelijkheid en de structuur die de klasgroep nodig heeft, gegarandeerd worden. Het beleidsteam stelde een sjabloon op zodat de draaiboeken in elke klas gelijkaardig zijn, met dezelfde structuur en dezelfde pictogrammen.

Een draaiboek bevat:

- contactgegevens van de klasleerkracht, parallelcollega's en directie
- namenlijst leerlingen met foto's
- uurrooster
- beginsituatie en praktische informatie over de leerlingen (warm eten, bus, medicatie, enzovoort)
- schoolregels, klasafspraken, afspraken voor op de speelplaats, praktische afspraken en afspraken voor in de kring (proactieve cirkel)
- welke administratie van leerlingen moet worden bijgehouden en in welke mappen
- een uitgebreid dagverloop waarin alle routines duidelijk, stap voor stap staan uitgeschreven

“Door die draaiboeken weten leerkrachten die moeten komen vervangen precies wat er moet gebeuren. En nu is het ook uniformer. (...) Vroeger was er gewoon elke ochtend zachte landing. Nu denken leerkrachten meer na: ‘wat mag er allemaal in die zachte landing?’ Dus de leerkrachten denken goed na wat er kan op welk moment. Zo komen er duidelijkere afspraken. Het is nu ook meer georganiseerd. In het draaiboek staat bijvoorbeeld dat er een daglijn moet omhoog hangen in alle klassen. De leerkrachten kiezen dan hoe die daglijn eruit ziet, maar in elke klas hangt wel een daglijn.” (directeur)

Sterk teamwerk en duidelijke procedures bij moeilijk gedrag

Als het over het schoolbeleid gaat, zeker op vlak van gedrag, is er unanimiteit bij het schoolpersoneel van Futura: we doen het samen en het is nodig dat we het samen doen. Zowel leerkrachten als directie noemen sterk teamwerk een voorwaarde voor goed klasmanagement. De directie voegt daar een goede time-out werking en procedures omtrent moeilijk gedrag aan toe. Procedures waarin teamwork verwacht wordt en het schoolteam samen moeilijke situaties aanpakt.

“Uiteindelijk moet je aan één zeil trekken. We hebben elkaar echt nodig. Zeker in crisismomenten is het nodig dat we elkaar komen helpen. Ik denk voor de leerlingen ook, dat ze minder snel in overdrive gaan als ze zien ‘er staan daar drie leerkrachten die alle drie hetzelfde zeggen’.” (leerkracht)

“Ik denk dat je dat hier meer hebt dan in het gewoon onderwijs, hier kan je niet anders. Ook omdat we met die time-out procedure zitten. Je moet elkaar helpen.” (leerkracht)

Om sterk teamwerk te garanderen, zijn voldoende gestructureerde overleg- en evaluatiemomenten noodzakelijk. De school is georganiseerd in kleinere teams per type (type basisaanbod, type 2, type 3 en type 9) en per boven- of onderbouw, bijvoorbeeld team type 3 bovenbouw of team type 9 onderbouw. Aan elk van deze teams is een orthopedagoog of een psycholoog verbonden die één à tweewekelijks met het team samenkomt. Daar overleggen en evalueren ze samen wat er zich op de klasvloer afspeelt.

“Vrijdag hadden we bijvoorbeeld teamoverleg en de leerkracht van de oudste leerlingen gaf aan dat de hoeveelheid aan taken op de planner soms iets is waar sommige leerlingen het lastig mee

hebben. Dat dat teveel is om aan te beginnen. En nu gaan we met sommige leerlingen taken opdelen in deeltaken zodat dat iets meer behapbaar is. Daarnaast werken we ook met sommige kinderen met weekplanners, en met anderen met dagplanners als dat beter werkt.” (orthopedagoog)

Alle orthopedagogen en psychologen maken deel uit van het beleidsteam, dat op vrijdag overlegt. Hier worden alle klas gerelateerde zaken besproken en geëvalueerd. Bovendien worden er voor alle leerkrachten individuele gesprekken gepland met de pedagogisch begeleider/aanvangsbegeleider. Op die manier krijgt ook zij een goed beeld van wat goed loopt en waar veel leerkrachten nog tegenaanlopen.

“Soms is dat ‘dat is niet werkbaar zo’, of soms gaat dat over specifieke leerlingsituaties. Maar zo kan ik ook wel feedback geven. Het is de manier waarop je overleg structureert dat je ervoor zorgt dat je hoort hoe het gaat op de werkvloer en dat je kan terugkoppelen. En de leerkrachten vertrouwen ook de ortho of de psycho. De rol van onze aanvangsbegeleider hebben we ook uitgebreid naar pedagogisch begeleider. Dat wil zeggen dat iedereen bij haar terecht kan en zij plant ook met iedereen eens een momentje in zodat de leerkracht al zijn vragen kan stellen. Dat kan over handelingsplannen, dat kan over klasmanagement, over planners.” (directeur)

Ook om leerlingen goed op te volgen is evaluatie uiterst belangrijk. Daarom houdt de school time-outs systematisch bij. Elke keer wanneer een leerling in time-out is geweest, scant de leerkracht een QR-code en vult daarbij de naam van de leerling in, de klas, en het soort time-out: een gewone time-out of een time-out in de TAVA-ruimte⁵. Zo kunnen ze leerlingen en leerkrachten beter opvolgen: zijn er veel meer time-outs gedurende een bepaalde periode bij één leerling? Gebeuren de time-outs vaak bij dezelfde leerkracht? Om de twee weken evalueert het beleidsteam deze time-outs en de opvolging ervan.

“Om de twee weken zitten we daarvoor samen om te kijken “hoe vaak komt een leerling voor en zijn we daarmee bezig om die op te volgen”. Het kan niet zijn dat het kind zes keer in de week een time-out heeft en dat we daar niet mee bezig zijn. Dan zoeken we dat uit, bijvoorbeeld als dat kind bij de papa is dat die vaak in time-out zit. En dan zoeken we verder.” (directeur)

Wat doet de school concreet?

Planners: zelfstandig werken met ruimte voor differentiatie

De school kiest voor werken met ‘planners’. Afhankelijk van het niveau van zelfstandigheid, de draagkracht en het werktempo van de leerling werken de leerlingen met dag- of met weekplanners. Hierin plant de leerkracht groene, gele en rode taken:

- groene taak = de leerling kan de taak zelfstandig uitvoeren, de leerling mag geen hulp vragen.
- gele taak = relatief nieuwe leerstof om zelfstandig in te oefenen. Als de leerling hulp nodig heeft, mag hij dit vragen.

⁵ TAVA staat voor Tijdelijke Afzondering Van Alles. Een TAVA-ruimte is een prikkelarme ruimte waar leerlingen tot rust kunnen komen. De ruimte is volledig leeg en de leerling wordt er tijdelijk afgezonderd van alles: geen aandacht van mensen, geen speelgoed, geen dieren of andere zaken die de leerling mogelijks kunnen opwinden of bezighouden.

- rode taak = deze taak mogen ze niet beginnen voor ze instructie hebben gekregen van de leerkracht, omdat dit nieuwe leerstof is. De instructie kan door de leerkracht gegeven worden, maar soms is er een instructiefilmpje dat leerlingen individueel bekijken.

Figuur 2 toont een voorbeeld van een weekplanner.

Week 2

8 januari - 12 januari

Weekplanner

Taken

Vak en onderwerp	pagina	kleurcode	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Zelfevaluatie	Evaluatie juf	Commentaar
WISKUNDE										
WK3 B3: Les 19: De tafels van 4	77 - 82		☐	☐	☐	☐	☐			
WK3 B3: Rekenmaatje 3 weer	83		☐	☐	☐	☐	☐			
WK3 B3: Les 10: De deling als herhaalde aftrekking	37		☐	☐	☐	☐	☐			
W3 B3: Les 11: De restdeling	41 - 46		☐	☐	☐	☐	☐			
TAAL										
Spelling: TK2 - Deel D: T8: L8: Lekker stoer!	57 - 60		☐	☐	☐	☐	☐			
Spelling: TK2 - Deel D: T8: Weeroefeningen	61 - 62		☐	☐	☐	☐	☐			
EXTRA										
Spelling: TK2 - Deel D - T8: L5: Speuren en zoeken	53 - 56		☐	☐	☐	☐	☐			

Dit kan ik helemaal alleen.

Dit kan ik alleen, maar ik mag hulp vragen.

Dit is nieuwe leerstof. Juf geeft me uitleg.

Fig. 2. Weekplanner: voorbeeld.

Als de taak klaar is, zet de leerling een kruisje en evalueert hij zichzelf. Via een kleurcode (groen: ik kon dit goed, oranje: ik ben niet zeker, rood: ik vind dit moeilijk) geeft de leerling aan hoe hij denkt dat hij de taak gedaan heeft. Ook de leerkracht evalueert de taak. Als heel de planner is afgewerkt, krijgen ze de evaluatie en een beloning van de leerkracht.

“Bovenaan op de planner noteer ik feedback: ‘Jij hebt vorige week super goed gewerkt’, of ‘Jij moet nog een beetje oefenen op ...’. Ik schrijf dat daar gewoon op en ik zet dat in fluo, in één zin. En dan mogen ze zelf een gezichtje tekenen van wat zij ervan vonden.” (leerkracht)

Leerkrachten zetten de planners voornamelijk in voor wiskunde en taal, maar soms ook voor andere vakken. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat leerlingen bij wijze van pre-teaching een stuk tekst voor wereldoriëntatie moeten lezen of een opdracht voor muzische vorming moet afwerken. Naast de taal- of wiskundetaken, verwijst de planner soms ook naar taakdozen. Deze dozen bevatten al het materiaal dat een leerling nodig heeft om de taak te maken. Door de symbolen of cijfers op de doos, kunnen ook de zwakkere leerlingen hiermee aan de slag. In hun planner staat dan bijvoorbeeld “doos 1” met een groene bol, zodat de leerling weet dat hij met doos 1 zelfstandig aan de slag kan.

Het gebruik van de planner biedt een heel aantal voordelen, zowel voor leerlingen als leerkrachten:

- **Meer taakgericht gedrag en rust in de klas.** Het brengt rust dat elke leerling weet wat zijn opdrachten zijn en dat hij daarmee zelfstandig kan starten. Ook leerkrachten ervaren die rust omdat ze niet meer overal nodig zijn, waardoor ze hun aandacht beter kunnen verdelen. Bijgevolg zijn leerlingen meer taakgericht bezig en is er meer ruimte voor differentiatie, individuele instructie en ondersteuning.

“Vroeger zat ik in het gewoon onderwijs en dan zat ik met 21 kinderen in de klas. En we deden daar alles samen met de klas. Maar dan moest je altijd wachten want dan kreeg je het woord niet. Nu is het rustiger, doordat je gewoon alleen kan schrijven in je boek.” (leerling)

“Vroeger was het altijd “juf” “juf” “juf”, en nu kunnen ze wel iets alleen doen. Het is nog heel miniem want mijn kindjes kunnen nog niet lezen, maar het gaat wel. Ik werk dan met taakdozen in een werkwinkel. En zo kan je wel iemand helpen op dat moment, zonder dat er 9 andere kinderen aan je mouw staan.” (leerkracht)

“Leerlingen zijn nu veel meer allemaal bezig. Je ziet minder leerlingen niks doen of wachten. Je ziet leerkrachten ook minder vooraan in de klas staan, maar meer aan de instructietafel zitten met bijvoorbeeld twee kindjes. Terwijl de anderen zelfstandig bezig zijn. Het klassikale is meer weg. Het is nu veel meer onderwijs op maat.” (orthopedagoge)

- **Meer motivatie voor leren en werken.** Het motiveert de meeste leerlingen dat ze duidelijk weten wat hen te doen staat en dat ze de volgorde van de opdrachten mogen kiezen. Bij sommige blijft een externe beloning nodig. Daarom werken veel leerkrachten met een beloningssysteem bijvoorbeeld een sticker, spaarpunten of klasbeloningen.

“Vroeger was het gewoon de juf die zei: Nu rekenen! En dan na de speeltijd: Nu spelling! En dan taal en w.o. En nu mogen we meer zelf kiezen. Dat is wat ik er zo leuk aan vind. [...] Ik moet minder hulp vragen nu. Ik kan meer zelf. De uitleg staat al op de dagplanner. Dan staat er bijvoorbeeld ‘je moet p. 44-46 maken’, maar ook of je maal of gedeeld door moet doen. Dat helpt wel om het alleen te kunnen.” (leerling)

“Kinderen die wel hun planning hebben afgewerkt, krijgen een uiltjespunt. Als je tien punten hebt verzameld, kan je kiezen voor een klein cadeautje. En daar doen sommigen het wel voor. Ik leer ze die punten wel opsparen. Ze moeten 10 punten halen terwijl er maar 8 taken op de planner staan, bijvoorbeeld. Zodat ze telkens wel langer dan een week moeten sparen. Dat is dan een uitgestelde beloning, maar dan leren ze toch wel wachten.” (leerkracht)

- **Meer oog voor individuele draagkracht van de leerling.** Sommige leerlingen en leerkrachten geven aan dat planners soms stress bezorgen, bijvoorbeeld doordat kinderen overweldigd geraken door de hoeveelheid taken en gefrustreerd zijn als ze de planner niet afkrijgen. Leerkrachten houden daarom rekening met het tempo van het kind door het aantal taken te reduceren of dagplanners te gebruiken in plaats van weekplanners. Sowieso staan er altijd voldoende groene taken op de planning, taken die de leerlingen alleen succesvol kunnen maken.

“Je houdt ook rekening met het werktempo. Als je ziet dat bepaalde kinderen helemaal gedemotiveerd raken van ‘Oh God, zoveel taken op de planner, ik krijg dat niet af’. Dan ga je voor die leerlingen op de rem gaan staan en als je echt ziet dat het niet sneller kan (niet van ‘ik heb mij bezig gehouden en heb eigenlijk gespeeld’), dan zorg je dat die druk wat vermindert door een aantal taken te minderen of met kortere opdrachten te werken. Zodat ze echt wel het gevoel hebben en de voldoening op het einde van de week van ‘yes, mijn planner is af!’”
(leerkracht)

[in de focusgroep kiest een leerling een gevoelsmonsterkaart om het over zijn ervaring met planners te duiden, (fig. 3)]:
“Geschrokken, van hoeveel erop staat, op de planner. Er staan soms veel taken op. Maar als ik een taak gemaakt heb, dan krijgen we daar een punt voor. En we krijgen een extra punt als de planning helemaal klaar is. Als je er tien hebt, mag je iets kiezen uit de bak.”
(leerling)

Fig. 3.

Lessen rond emotieregulatie en weerbaarheid

Twee lesuren per week geven de leerkrachten Arktos-lessen, dat doen ze telkens in co-teaching met twee klasgroepen samen. Tijdens deze actieve lessen staan emotieregulatie en werken aan weerbaarheid centraal. Leerlingen leren er technieken aan die gebaseerd zijn op het Rots en Water programma⁶ en aangereikt werden door de professionalisering door Arktos. Dat zorgt voor een gedeelde taal.

Zo gebruikt men in de werking type 3 een gedeeld kader rond emotieregulatie. Dit kader onderscheidt een groene comfortzone, waarin je weinig tot geen stress ervaart, een oranje leerzone, waarin je positieve stress ervaart die jezelf uitdaagt en een rode paniekzone waarin je jezelf niet meer onder controle hebt. Leerkrachten en leerlingen gebruiken dit kader heel vaak, bijvoorbeeld als reflectie instrument bij een incident. Daarnaast heeft elke leerling ook een emotiepaspoort in het leerlingvolgsysteem, waarin wordt bijgehouden hoe de leerling van de rode zone naar de groene geraakt. Zo kan de begeleidende leerkracht het emotiepaspoort raadplegen en de leerling tot rust proberen brengen als die in het rood gaat.

“Wij werken daar eigenlijk constant mee, in alle klassen. In het begin, in de lagere klassen is dat heel speels: Waar voel jij je goed bij? Geef eens een paar voorbeelden? Wel, hierbij zitten we in onze groene zone. Wanneer wordt het wat moeilijker? Dan zitten we in de oranje zone. En wanneer ontplof je? Dan zitten we in het rood. En wat kan je dan doen om terug naar de groene te gaan? En dat zit ook in hun paspoort, in hun leerlingvolgsysteem. (...) Want sommige kinderen zeggen ‘ik wil dat je mij op dat moment gerust laat’ terwijl andere kinderen net graag een knuffel hebben om tot rust te komen. Dus ook als je het kind niet kent, kan je het kind toch helpen. Want als het kind in een rode zone zit, kan die niet onmiddellijk zeggen waar die op dat moment nood aan heeft.” (leerkracht)

⁶ [Rots en water](#) is een actieve methode om te werken aan sociale en emotionele vaardigheden. Er wordt gebruik gemaakt van fysieke oefeningen, spelvormen en reële situaties. Daarnaast zijn er momenten van psycho-educatie, zelfreflectie en kringgesprekken. Er is veel oog voor transfer van oefening naar praktijk.

Emotiepaspoorten, gevoelensthermometers en yoga voor type 9 leerlingen

De tools die de leerlingen in type 3 gebruiken rond emotieregulatie worden deels toegepast in de type 9 werking. Omdat de metaforen die Arktoos vaak gebruikt, moeilijk zijn voor veel type 9 leerlingen, verwoorden deze leerlingen in hun emotiepaspoort heel expliciet wat hen stress bezorgt, wat hen weer blij maakt, waar anderen hen kunnen bij helpen, enzovoort. Ook dit paspoort wordt in het leerlingvolgsysteem opgenomen zodat alle leerkrachten het kunnen raadplegen. Figuur 4 toont een voorbeeld van een emotiepaspoort van een leerling.

 Mijn talenten, waar ben ik goed in? Ik kan goed tekenen en gitaar spelen.	 Waar heb ik het moeilijk mee? Dat andere kinderen gepest worden dan word ik verdrietig. Als mijn zus haar niet veilig voelt.
 Wat zorgt voor spanning/ onrust? Als iemand verdrietig is en ik weet niet waarom. Als ik niet weet waar mijn zus is.	 Wat maakt me blij? Tekenen, met mijn zus spelen en yoga op school. Als ik naar school mag komen en als mijn zus vrolijk is.
 Waar heb ik hulp bij nodig? Leren omgaan met ruzie en leren vertellen wat er scheelt met mij.	 Hoe zie je aan mij dat ik het moeilijk heb? Als ik me minder kan concentreren.
Wat werkt/helps wanneer ik het moeilijk heb? Als ik kan praten met iemand (juf Isaure, juf Karen en juf Ellen).	Wat kunnen anderen doen? Mij helpen en met mij spelen. Niet altijd denken dat ik iets heb gedaan.

Fig. 4. Emotiepaspoort: voorbeelden.

Daarnaast werken leerkrachten in de type 9 werking niet met het kader 'comfort, stress, paniek', maar met een gevoelens thermometer (fig. 5). Omdat leerlingen in de type 9 werking het soms moeilijk hebben om hun gevoelens te verwoorden, vinden ze het makkelijker om hun naam bij een bepaald gevoel te hangen telkens ze de klas binnenkomen of wanneer hun gevoel doorheen de dag verandert. Omdat de thermometer zichtbaar is voor de leerkracht, kan die hier ook op inspelen.

"Ik heb een aantal kinderen die heel gesloten zijn. En ik heb aan mijn deur gevoelens hangen. De leerlingen kunnen 's morgens en na elke speeltijd hun naamkaartje hangen bij een blij gezichtje, eentje tussen de twee, en een boos gezichtje. Vaak als er ruzie is geweest tijdens de speeltijd, dan zie ik dat hun namen bij het boze gezichtje hangen. Ofwel willen ze het dan vertellen tegen mij alleen, ofwel in de groep. Meestal is het tegen mij alleen, maar zo leren ze het wel verwoorden en kan er een oplossing komen. En ik merk een groot verschil, dat kinderen opener worden. Ik had een aantal leerlingen die niet zo weerbaar zijn. En als ze ermee zitten, kunnen ze niet werken en klappen ze helemaal toe. Maar het moment dat ze er wel over vertellen, kunnen ze daarna wel weer aan de slag." (leerkracht)

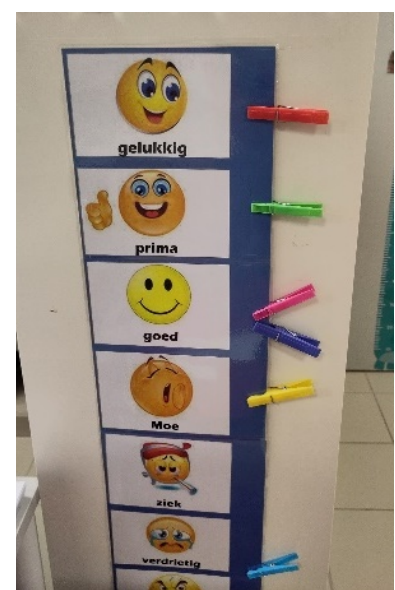

Fig. 5. Gevoelens thermometer.

In plaats van de Arktos-lessen, leren de leerlingen van type 9 omgaan met emoties tijdens het lesuur sociale vaardigheden. Daarin leren ze emoties benoemen, ruzies oplossen en het gedrag van anderen begrijpen. Omdat het voor deze kinderen ook belangrijk is om zich fysiek bewust te worden van hun emoties, krijgen ze één lesuur yoga per week. Daarin leren ze bijvoorbeeld ademhalingsoefeningen en andere tools om fysiek stress en emoties te reguleren.

“Bij de anti-werking staat het ook wel centraal om aan die sociale vaardigheden te werken, omdat er veel onbegrip is: de ene leerling begrijpt het gedrag van de andere leerling niet waardoor sommige dingen kunnen escaleren.” (leerkracht)

“Wij doen daar ademhalingsoefeningen. Dat helpt, ik word daar heel rustig van. Op het internaat doe ik dat ook soms zelf.” (leerling)

“Ik had daarnet een leerling op de speelplaats die in crisis was gegaan en ik heb die tot bij de leerkracht gebracht die meteen samen met de leerling op de ademhaling focuste. Dat was meteen toepassen van wat ze daar in de yogales doen en je zag meteen het effect dat die leerling rustig werd.” (orthopedagoge)

Zachte landing, rustig vertrek en kringmoment

In elke klas verloopt de ochtendroutine gelijkaardig: meteen nadat de leerlingen op school aankomen, komen ze zelfstandig de klas binnen en houden zichzelf rustig bezig. De leerkracht doet een check-in, ofwel door de leerling te vragen hoe het gaat ofwel via de gevoelens thermometer. Vervolgens gaan leerlingen en leerkracht in een kring zitten voor het kringmoment (proactieve cirkel). Daarna overlopen ze de dagplanning en worden ook de planners uitgedeeld met een woordje uitleg zodat de leerlingen meteen aan de slag kunnen. In analogie met de zachte landing is er ook een rustig vertrek: een rustmoment, waarbij leerlingen zichzelf rustig bezig houden vooraleer ze de bus op gaan terug naar huis of naar het internaat.

Zachte landing

Als antwoord op de ochtendchaos, voerde de school de zachte landing in. Leerlingen komen meteen naar de klas en mogen in het bijzijn van hun klasleerkracht iets doen om de dag rustig te starten: een babbeltje doen, een tekening maken, een boek lezen of een gezelschapsspel spelen (fig. 6). Wanneer elke leerling apart binnenkomt in de klas, vraagt de leerkracht aan elke leerling apart hoe het met hem gaat. Als er iets aan de hand is met de leerling, is de leerkracht daar meteen al van op de hoogte, nog voor de lessen starten. Ook voor de leerling maakt een kort gesprekje deel uit van het rustig landen in de klas.

“Vroeger was er geen zachte landing. Met al die bussen die hier toekomen 's morgens en dan allemaal op de speelplaats, dat was meteen chaos en dan waren ze al in conflict nog voor de dag begonnen was. Nu merken we dat dat toch wel rust brengt, voor de leerlingen maar ook voor ons. Als je ziet dat een leerling wat onrustig binnenkomt, dan kan je die wel even bij jou pakken en vragen wat er is, ben je boos? Die zachte landing is een eerste rustmoment en de proactieve cirkel daarna het tweede rustmoment. En samen is dat een meerwaarde voor klasmanagement, die rust, maar ook voor de leerlingen hun sociale vaardigheden.” (leerkracht)

Fig. 6. Kringmoment na zachte landing.

“Ik vind dat heel leuk, de zachte landing. Omdat we gewoon mogen prutsen voor een paar minuten. Je mag gewoon dingen doen, je mag kiezen wat, tot als iedereen er is.” (leerling)

Kringmoment met proactieve cirkel

Na de zachte landing begint elke leerkracht het eerste lesuur met een proactieve cirkel (fig. 6). In de cirkel gelden vaste regels (fig. 7): (1) één iemand spreekt, de anderen luisteren, (2) je aanvaardt wat de ander zegt zonder te oordelen, (3) wat in de cirkel verteld wordt, blijft in de cirkel, en (4) iedereen in de cirkel hoort erbij en krijgt op zijn beurt het woord. Dat cirkelmoment mogen leerkrachten invullen naargelang de noden van de klas. In de type 3-klassen is de cirkel gericht op verbinding in de klasgroep en op emotieregulatie. De leerlingen vertellen hoe het met hen gaat, ze reflecteren over een incident van de vorige dag en hoe dat is opgelost, hoe een ruzie op een andere manier nog zou kunnen opgelost worden, enzovoort (fig. 8).

“Mijn eerste vraag is altijd: ‘Goeiemorgen, hoe is het?’ Omdat dat meestal het moment is dat ze al met dingen zitten: er is iets gebeurd op het internaat, op de bus, thuis. En als ze 's morgens al met die frustraties zitten, kan dat er eigenlijk al voor zorgen dat ze ontploffen binnen het eerste of tweede lesuur. Dus als je dat onder woorden brengt, lucht dat op. En dat leren ze ook, het talige, wat je voelt onder woorden brengen. Maar ook vooral je façade afbreken, tonen wie je echt bent. Het zorgt ook voor rust 's morgens.” (leerkracht)

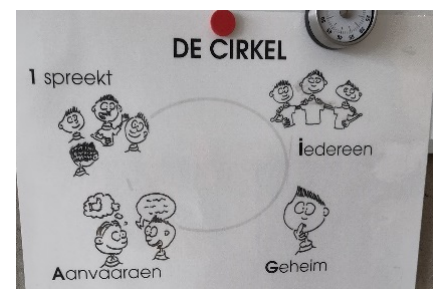

Fig. 7. Regels in de proactieve

Fig. 8. Reflecteren over omgaan met boosheid tijdens de proactieve cirkel.

Daarna beantwoorden de leerlingen om de beurt een vraag. Bij de leerlingen van de bovenbouw werking type 3, komt die uit de ‘machine’ (fig. 9). Dat is een ladekastje met daarin vragen uit verschillende categorieën: vragen voor het begin van het schooljaar, voor een snelle check-in, over de leerling, over de klas, over een bepaald thema, voor de check-out en voor het einde schooljaar. Elke

ochtend trekt een leerling een schuifje open en leest een vraag voor. Ook de leerkrachten doen mee met de proactieve cirkel en nemen deel omdat ze deel zijn van de groep, maar ook omdat ze authenticiteit als leerkracht belangrijk vinden.

“We nemen dan een eitje uit de machine. En dan doen we dat open en dan komt er een vraag. We doen dat elke dag dus ik weet al wat we gaan doen. Dat is handig. (...) Soms zijn het makkelijke vragen die we direct kunnen antwoorden en soms zijn het ‘beire’ moeilijke. Want soms zijn het vraagjes over jouw gevoelens en zo. En als er nieuwe [leerlingen] in onze klas zitten is het goed dat we dat een keer doen, die vragen elke dag.” (leerling)

“En dan trekken we elke keer een vraag uit de machine. Vorige week was er bijvoorbeeld een vraag: wat kan er in onze klasgroep beter? En dan vind ik dat je als leerkracht ook moet meedoen en die vraag moet beantwoorden. Ik ben ook lid van die klasgroep. En als er een vraag komt, bv. “waar ben je bang voor?”, dan antwoord ik daar als leerkracht ook op. Zo toon ik ook aan mijn leerlingen dat ik geen robot ben, maar een mens met gevoelens zoals zij. Maar ook bijvoorbeeld als er een incident is geweest, dat je als leerkracht ook kan zeggen wat dat met jou gedaan heeft: dat heeft mij pijn gedaan, dat raakt mij, jouw gedrag.” (leerkracht)

Fig. 9. Machine met check-in en check-out vragen voor de proactieve cirkel om de groepsdynamiek te bevorderen.

Ook in de werking type 9 start de klas elke ochtend met een cirkelmoment. Alleen is dat moment meer gericht op taal, zodat leerlingen leren praten in groep en luisteren naar elkaar. Er staat een thema centraal: een weekendkring, een fantasiekring, een discussiekring (discussie op basis van een stelling), een actuakring, een toonkring (gedichtje voordragen, mopje vertellen) of een beschrijvingkring (beschrijvingen geven van een willekeurig voorwerp).

In alle klassen maakt de kring een deel uit van de ochtendroutine. De leerkracht gebruikt de kring ook doorheen de dag. Als er zaken spelen die zouden kunnen escaleren of wanneer er een incident is geweest, maakt de leerkracht ruimte voor een proactieve cirkel of een herstelcirkel.

“Ook als ik merk in de klas dat het niet meer gaat, dan zeg ik “kom, leg maar de boel neer, we gaan in een cirkel zitten”. En dan vraag ik “Hoe komt het dat we nu in deze situatie zitten? Hoe komt het dat de juf boos is? Dat jullie niet aan het werken zijn? Dat X in de gang zit?” (leerkracht)

Rustig vertrek

Net zoals bij de ochtendroutine met zachte landing, werd in schooljaar 2022-2023 ook het rustig vertrek geïmplementeerd. Hiervoor schrapte de school de laatste speeltijd en is er nu aaneensluitend les in de namiddag. Zo is er tijd om het laatste half uur van de dag het rustig vertrek in te zetten. Net als bij de zachte landing mogen leerlingen tijdens het vertrek zichzelf rustig bezig houden. Tijdens dit half uur nemen leerkrachten ook de tijd voor individuele gesprekjes of om dingen uit te praten met enkele leerlingen. Vaak doet de leerkracht tijdens dit kwartier nog een klassikale check-out en evaluatie van de dag. Zo kunnen de leerlingen rustig de bus op naar huis of naar het internaat.

Time-out en herstel

De school zet via de zachte landing, het rustig vertrek, de proactieve cirkels en gevoelens thermometers heel erg in op preventie. Maar soms loopt het mis en is een curatieve aanpak nodig. De leerkrachten stelden een procedure op rond de omgang met ongewenst gedrag in de klas.

- **Stap 1:** De leerkracht probeert het probleem eerst zelf op te lossen door de leerling in de klas een aparte plaats te geven.
- **Stap 2:** De leerkracht klopt aan bij de partnerklas. Partnerklassen zijn parallelklassen die naast elkaar zijn gelegen en die verbonden zijn met een deur. De leerkracht van de partnerklas komt mee ondersteunen of de leerling kan even in de partnerklas de les meevolgen.
- **Stap 3:** Als de leerling niet in de klas kan blijven, gaat de leerling naar time-out buiten de klas. Dat kan de rustplek (fig. 10) of de time-outstoel in de gang zijn (fig. 11 en fig. 12). Daar geldt de afspraak: "Ik heb een conflict op de speelplaats of in de klas. Ik kom hier 10 minuten tot rust."

Fig. 10. Rustplek voor leerlingen. Fig. 11. Time-out stoel in de gang. Fig. 12. 'Ik heb een conflict op de speelplaats of in de klas. Ik kom hier 10 minuten tot rust.'

- **Stap 4:** Als de leerling dit niet alleen kan, roept de leerkracht (via een drukknop of een bericht) de orthopedagoge, de psychologe of de leerlingenbegeleider erbij. Deze persoon en de leerling gaan samen in time-out, zodat de leerling toch tot rust kan komen.
- **Stap 5:** Als de leerling rustig kan reflecteren over wat er gebeurd is, bereidt hij alleen of samen met de begeleider het herstelgesprek voor.
- **Stap 6:** Als de leerling er klaar voor is, gaat de begeleider met de leerling terug naar de klas en doen ze het herstelgesprek. De eerste vraag is dan aan de leerkracht gericht: 'Wil je herstel?'. Als de leerkracht er ook klaar voor is, gaan ze in gesprek om de relatie te herstellen.

"De leerling komt samen met de leerlingenbegeleider terug naar de klas, samen hebben zij het herstelgesprek voorbereid. Dan vragen ze ook aan de leerkracht: wil je herstel? En dat vind ik een hele belangrijke. Dat het ook kan als er iets heel ergs gebeurd is, dat je als leerkracht zegt 'ik heb even wat meer tijd nodig'. En dan laten we de leerling aan het woord. En daarna ook de leerkracht." (leerkracht)

Is de leerling na stap 4 niet tot rust te krijgen in de time-out, dan gaat de leerling naar de TAVA-ruimte. De leerlingenbegeleider probeert dit altijd eerst met de deur open, maar als de leerling te agressief

blijft, gaat de deur dicht. Daarna komt er een herstelgesprek met de leerlingenbegeleider en is er een zelfreflectie door de leerling. En tot slot ook met de leerkracht wanneer de leerling terug naar de klas gaat.

“Herstelgericht handelen is een mindset. Het gaat niet zozeer om de methodiek maar eerder de mindset om niet zozeer te focussen op het sanctioneren. Soms is het nodig, grenzen stellen, maar onze focus ligt op het herstel. Ik zeg dat op sollicitaties ook tegen wie komt solliciteren: ‘onze leerlingen slaan soms, doen soms echt pijn, fysiek. Maar er wordt hier wel verwacht dat jij bereid bent om toch elke keer terug voor die klas te gaan staan. We willen je daar wel in ondersteunen, maar het wordt wel verwacht dat je dat doet. Kan je dat, kan je hier blijven werken. Kan je dat niet, dan gaat het hier niet.’” (directeur)

Tip van de school

Neem tijd voor verandering maar stuur samen bij na evaluatie

Zowel leerkrachten als directie benadrukken om de tijd te nemen voor verandering. De directie raadt aan om niet te snel te willen gaan en het team goed voor te bereiden door bijvoorbeeld goede ervaringen te laten uitwisselen en elkaar zo warm te maken om zelf nieuwe ideeën uit te proberen. Ook leerkrachten zelf raden aan om geen dingen op te dringen aan elkaar, maar om er als team samen over na te denken en na een evaluatie opnieuw bij te sturen.

“En aanpassingen doen. Als je ziet dat iets niet werkt, pak het aan en probeer iets anders. Hou niet vast aan dingen als het niet werkt.” (leerkracht)